

Innledning

Siden 1947 har 100 000 nordmenn tjenestegjort i 100 internasjonale operasjoner på fire kontinenter. Siden oppstarten av FN-operasjonen i Libanon i 1978 har mer enn 40 000 norske menn og kvinner bidratt i fredens tjeneste for Norge og det internasjonale samfunnet.

Ivaretagelsen av veteraner fra slike internasjonale operasjoner er et samfunnsansvar for alle sektorer, og for tilhørende kommuner.

Veteraner i Vardø og Vadsø kommuner har tatt initiativ til å få utarbeidet en felles veteranplan for våre to kommuner. Dette er et historisk samarbeid for å styrke forståelsen for veteranenes innsats, men også minne og hedre dem som har gitt sine liv i vår freds tjeneste.

Vår veteranplan bygger på Regjeringens handlingsplan (2011-2013) og oppfølgingsplan (2014), og tiltak innen temaene anerkjennelse, ivaretagelse, og oppfølging.

Målsettinger

Denne veteranplanen vil anerkjenne våre veteraners innsats og kompetanse, og bidra til at både veteraner og deres familie som trenger det, får rett hjelp til rett tid.

Vi vil bidra til ivaretagelse og oppfølging av våre soldater, før, under, og etter internasjonal tjeneste.

Planen skal gi økt samhandling innad i kommunene og fungere som et opplysnings- og informasjonsdokument både for veteraner og lokalsamfunnet som helhet.

Kvinner og menn som med fare for eget liv og helse har gitt sine bidrag til fred i verden skal kunne løftes fram under seremonier og offentlige markeringer, som et synlig uttrykk for samfunnets anerkjennelse av både innsatsen og den enkelte veteran.

Vardø og Vadsø kommuner vil samhandle med forsvaret lokalt for å synliggjøre og gi støtte til veteranene våre.

Anerkjennelse

Det er ulike oppfatninger om grunnlaget for norsk deltakelse i krig og konflikt. Uavhengig av dette fortjener hver enkelt veteran anerkjennelse og respekt for viljen til å risikere liv og helse for landet. Kommunen skal vise anerkjennelse for den innsatsen veteranene har gjort gjennom sin deltakelse i internasjonale operasjoner.

Seremonier og offentlige markeringer er et viktig og synlig uttrykk for samfunnets anerkjennelse av både innsatsen og den enkelte veteran. Dette bidrar til å ivareta historien og knytter bånd mellom Forsvaret, veteranene og samfunnet.

Vardø og Vadsø kommuner vil samarbeide om de ulike markeringer og med forsvarrets lokale avdelinger for å gi den verdighet og honnør anledningen tilsier.

8. mai er Norges frigjørings- og veterandag. Dette er vår viktigste markering og anerkjennelse til veteraner fra andre verdenskrig og frem til dagens veteraner, som har tjenestegjort i Norges fredsbevarende styrker.

Denne dagen skal være et samarbeide mellom både kommunene, veteraner og forsvaret, Arrangementet skal koordineres med særlig sikte på å skape et større fellesskap mellom alle veteraner. Derved også at disse får større oppmerksomhet og anerkjennelse.

Også for andre markeringer og arrangementer skal det søkes samarbeide, noe veteranforeningene i våre to kommuner har et særlig ansvar for.

Ulike tiltak og markeringer er nevnt nedenfor.

3. – 7. mai, patriotreise fra Murmansk til Vardø	I samarbeid mellom Vardøhus Museumsforening og Russiske patrioter gjennomføres en reise fra Murmansk via Kirkenes til Vardø for å legge ned blomster og kranser på rutens krigsminnesteder. Dette gir samhold mellom veteraner og interesserte på begge sider av vår grense. Veteraner i begge kommuner er særskilt inviterte til å delta.
8. mai, frigjørings- og veterandagen	Kommunenes hovedarrangement for veteraner i kommunene, med ordførerne som vertskap. Alle veteraner i kommunene inviteres, familie og pårørende ønskes og velkommen. Samordnet markering med felles veterandeltakelse begge steder. Eget program.
9. mai frigjøringsdag i Russland	Mulig deltakelse fra norske veteraner og politikere på markering i Valley of Glory, Litsa-dalen, Russland
17. mai	Veteraner deltar som flaggvakt og/eller æresvakter ved kransnedleggelse, saluttering og minnetaler
24. oktober, FN-Dagen	Skolene vurderer å benytte lokale veteraner i undervisning i forbindelse med FN-dagen og ellers i tråd med læreplaner. Dette for å synliggjøre veteraners bidrag i internasjonale operasjoner.
Ultimo oktober, patriotreise fra Murmansk til Vardø	I samarbeid mellom Vardøhus Museumsforening og Russiske patrioter gjennomføres en reise fra Murmansk via Kirkenes til Vardø for å legge ned blomster og kranser på rutens krigsminnesteder. Dette gir samhold mellom veteraner og interesserte på begge sider av vår grense. Veteraner i begge kommuner er særskilt inviterte til å delta.
Månedlig	Månedlig veterantreff på Vardøhus Festning og Vadsø hotell. Felles treff etter nærmere avtale.

Ansvar

Patriotreiser:	Vardøhus Museumsforening
8. mai:	Kommunene, Vardøhus Festning og forsvaret. Initiativ Vardøhus Festning.
17. mai	Veteranforeningene for deltakelse
3. oktober	Grunnskole i samarbeid med forsvarrets avdelinger
Månedlige møter:	Veteranforeningene

Ivaretakelse

Kommunene er ansvarlig for å tilby nødvendige helse- og omsorgstjenester. For leger og ansatte vil det være viktig å vite at årsaken til helseplager kan være belastninger i tilknytning til internasjonale operasjoner, også når dette ligger langt tilbake i tid.

Vardø og Vadsø kommuner skal samarbeide om en felles veterankontakt for begge kommuner for å ha en kompetent ressurs for de som behøver det.

De fleste veteraner greier seg bra etter tjenesten, mens noen vil ha problemer og utfordringer. Dette er hver enkelt kommune og helsetjenestes ansvar, men det kan samarbeides om kompetansehevende tiltak og årlig gjennomgang av generelle behov.

Nedenfor er tiltak som skal vurderes i hver kommune.

Veterankontakt	Veterankontakten har ansvar for å holde oversikt over kommunens tilbud til veteraner og deres familier, samt besitte kunnskap om sentrale aktører og det tilbudet de har. Veterankontakten vil være kommunens kontaktpunkt for veteraner, andre samarbeidskommuner, aktører innenfor feltet, og for forsvaret.
Nord-Varanger Veteranforening	Fellesskap og samhold styrkes gjennom etablering av Nord-Varanger Veteranforening. Gjennom en forening kan gis veiledning om særskilt bistand til den enkelte veteran fra organisasjoner og hjelpeapparat.
Veteranenes sted	Et symbol på veteran-tjenesten etableres i begge kommuner med ett felles og likt objekt, eks. en benk eller huk som samlingspunkt. Det samarbeides med veteranforeningene om både sted og det felles objektet.
Årlig gjennomgang	Ved et årlig fellesmøte mellom kommunehelsetjenesten og begge veteranforeninger gjennomgås status over tilbud og mulige behov. Enkelt saker drøftes ikke. Faginstanser som eks. fylkeslege kan inviteres.
Kompetanseheving	Kommunehelsetjenesten skal la personell gjennomføre meritterende kurs hvor det er avdekket behov.
Nettside	Digital versjon av kommunens veteranplan skal være tilgjengelig, og relevant informasjon samles. Kommunene søker å samarbeide slik at lik informasjon fremkommer på begge nettstedet.
Informasjonsmateriell	Det kan utvikles felles informasjonsmateriell rundt helsetilbudet for veteraner. Informasjonen bør være tilgjengelig ved kommunale helsestasjoner og legekantor med mer.

Ansvar

Veterankontakt:	Enhetsleder helse- og sosial
Årlig gjennomgang:	Begge kommuneleger. Initiativ og invitasjon fra veteranforeningene
Kompetanseheving:	Kommunelegene, enhetsledere
Nettside:	Enhetsleder produserer for publisering
Informasjonsmateriell:	Enhetsleder

Oppfølging

Oppfølging vil alltid skje med bakgrunn i et definert behov og kan gjelde både veteranen som har deltatt i internasjonale operasjoner, familie og pårørende.

Den enkelte veteran kan få overført sin helsejournal fra Forsvaret til sin fastlege eller andre helseinstitusjoner, hvis vedkommende ønsker dette.

Forsvaret har et begrenset helsetilbud ved Institutt for militærpsykiatri og stressmestring (IMPS) og ved Nasjonal militær-medisinsk poliklinikk (NMP). Dette er et supplement til sivil helsevesen og et lavterskeltilbud for veteraner fra internasjonale operasjoner.

Kommunene sikrer oppfølging ved følgende tiltak

Samarbeid	Kommunene, Forsvarets lokale avdelinger og veteranforeningene møtes en gang årlig for å evaluere veteranplanen.
Skole og barnehage	Kommunene bør gjennomføre tiltak for å øke kompetansen om veteraner, og betydningen av deres erfaringer og utfordringer for familien, spesielt barna når det er aktuelt i hver enkelt kommune.
Kommunehelsetjenesten	Kommunens helsestasjoner skal være oppmerksom på eventuelle behov for ekstra støtte og veiledning til familier der et familiemedlem er, eller har vært, i internasjonale operasjoner. Helsesøstre skal sikre oppfølging til familien, og ha et særlig øye for barna i familien som en møter i helsestasjonen og skolehelsetjenesten. Helsesøster kan være en god støtte for familien og kan gi informasjon om andre støtte- og hjelpetilbud. Helsesøster skal ha en koordinerende rolle for veteraner ved rehabilitering. Kommunen skal etablere ansvarsgruppe ved behov, når tjenestene skal samordnes, og sikre at veteranene får et tilbud som er tilpasset behovet.
NAV	Kommunenes veteranplan er kjent for ansatte og at veterankontoret i Elverum bistår i enkeltsaker.

Forsvarets tilbud

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner. Forsvaret har et oppfølgingsansvar i ett år etter hjemkomst. Noen tilbud og kontaktpunkter kan benyttes hele livet.

Det er viktig å etablere et godt sivil-militært samarbeid der hvor dette faller naturlig. Kommuner bør følgelig ha et lokalt samarbeid med Forsvaret der de har avdelinger. Forsvarets veteran-tjeneste vil alltid kunne være et kontaktpunkt for kommunene.

Før, under og etter operasjoner

Før utreise arrangerer Forsvaret fellessamling for soldatene og deres familier. Her gis informasjon om operasjonen og sikkerhetssituasjonen. Familien får tips og råd om hvordan best ta vare på barn og forhold. De får også møte andre pårørende.

Under utenlandstjenesten har Forsvaret en 24-timers kontakttelefon for pårørende. Via denne telefonen kan viktige beskjeder formidles til de som er ute. Forsvaret arrangerer familiesamlinger underveis der det er hensiktsmessig, og videreformidler informasjon fra operasjonsområdet til de pårørende.

På vei hjem fra operasjonen har de tjenestegjørende som regel et opphold på to til tre dager, kalt mellomlanding. Overgangen til livet hjemme er ofte stor. Under mellomlanding gjennomføres det debrief, samtale med psykolog og erfaringsinnhenting. Ved hjemkomst til Norge holdes en medaljeseremoni for å hedre soldatene. De pårørende inviteres til seremonien.

Året etter hjemkomst har Forsvaret et oppfølgingsansvar. Etter tre til seks måneder får alle en henvendelse fra Forsvaret. Her stilles en del spørsmål om hvordan den første tiden etter hjemkomst har vært. Etter ett år arrangerer Forsvaret en samling hvor personellet møtes igjen for å dele erfaringer om hvordan det var å komme hjem. Her deltar psykolog. Forsvarets oppfølgingsplikt avsluttes etter ett år fra hjemkomst. Alle kan likevel når som helst kontakte Forsvaret for spørsmål og informasjon om rettigheter, hjelp og tilbud.

Forsvarets veteransenter

Senteret på Bæreia, utenfor Kongsvinger, er et rekreasjons- og aktivitetstilbud som kan benyttes av veteraner og deres familier.

Forsvarets veteransenter kan brukes både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner, og tilbyr bla:

- Gratis opphold for veteraner og familiemedlemmer til en som tjenestegjør i internasjonale operasjoner. Senteret kan også benyttes under permisjon fra utenlandstjeneste.
- Gjensynstreff for avdelinger.
forsvaret.no/veteransenteret

Forsvarets åpne dør

Åpen dør for veteraner og veteranfamilier er et tilbud til alle veteraner og deres familier. Her kan man få svar på spørsmål om dekorasjoner, dokumentasjon og internasjonale operasjoner, samt råd og veiledning om Forsvarets og samfunnets ulike tilbud til veteraner – uavhengig av når og hvor tjenesten var.

Åpen dør består av et tverrfaglig team med både militært og sivilt ansatte. Teamet har lang erfaring med å gi råd og veiledning til veteraner og deres familier. De fleste i dette teamet er også selv veteraner fra internasjonale operasjoner.

Kontakt: veteraner@mil.no eller tlf 800 85 000 (kl. 0800-1500 på hverdager).

Informasjon og kontakter for veteraner og pårørende

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, RVTS Nord - rvtsnord.no - Tlf. 77 75 43 80

SIOPS - Skadde i internasjonale operasjoner

Bistår i oppfølging og veiledning i møtet med det offentlige, juridisk hjelp og eksperthjelp innen økonomiske spørsmål. www.siops.no - Tlf. 22 69 56 50

NVIO - Norges Veteranforbund for internasjonale operasjoner

Kameratstøtte.no - En nettbasert veiledningstjeneste for veteraner og familien. Drives i samarbeid med NVIO og Mental Helse.

Kameratstøttetelefonen 800 48 500 - En landsdekkende, døgnbemannet hjelpetelefon hvor du får snakke med en som har tjenestegjort utenlands. Du kan være anonym.

Kompetansemiljøet for veteransaker ved NAV Elverum

Kontoret er landsdekkende, har spesialkompetanse på veteransaker og gir bistand i enkeltsaker.

Kontakt:

- Gunn Strand, gunn.strand@nav.no - 907 03 355
- Guri Hammervold Johansen, guri.hammervold.johansen@nav.no - 997 22 324
- Karen Helene Simengård, karen.helene.simengard@nav.no - 404 92 115

Felles veterankontakt for Vardø og Vadsø

Ta gjerne kontakt dersom du lurer på noe, eller har konkrete spørsmål rundt tjenester og arrangementer.

Navn epost telefon

Forsvarets tilbud

Forsvarets grønne linje – samarbeid mellom Forsvaret og Kirkens SOS – telefon: 800 30 445

Forsvarets "åpne dør" for veteranhenvendelser - Telefon: 800 85 000 (hverdager 8 - 15)

Kontoret for psykiatri og stressmestring og Nasjonal militærmedisinske poliklinikk

Tlf. 23 09 79 30

Forsvarets veteransenter på Bæreia – www.forsvaret.no/veteransenteret

Tlf. 62 82 01 00 - veteransenteret@mil.no

Bæreiavegen 588, 2208 Kongsvinger

Vedlegg: ansvar- og oppgavematrixe

Aktivitet	Vardø kommune	Vadsø kommune	Veteraner	Kommandantskapet
8.mai	<p>Representasjon ved ordfører under taler og bekransninger i Kiberg og Vardø.</p> <p>Skoleklasse stiller ved taler og bekransninger i Kiberg/Vardø.</p> <p>Vertskap ved mottakelse på Vardøhus Festning.</p> <p>Støtteleveranser til Kommandantskapet under seremonier i Kiberg og Vardø. (musikkorps, hornblåser, krans/blomster-bærer, høytaleranlegg, klargjøring minnested)</p> <p><u>Arrangement – Vadsø:</u> Representasjon ved ordfører</p>	<p><u>Arrangement – Vardø:</u> Representasjon ved ordfører</p> <p><u>Arrangement – Vadsø:</u> Vertskap for bekransning og taler ved Karl Rasmussen-byste</p> <p>Skoleklasser stiller under taler og bekransning.</p> <p>Vardøhus festning ved kommandant og mannskap bidrar om ønskelig.</p> <p>Vertskap for arrangement for veteraner i Varanger, inviteres fra Vardø, Vadsø Nesseby, Tana, Båtsfjord og Berlevåg</p>	<p>Støtte til Kommandantskapet:</p> <p><u>Vardø – festningen ved salutt</u> 2 flaggvakter 1 sikkerhetskontrollør</p> <p><u>Vardø – ved kirken</u> Æresvakter under tale og nedleggelse av blomster</p> <p><u>Kiberg - monumentene</u> Æresvakter under tale og bekransning</p> <p><u>Festningen – mottakelse</u> Deltagelse på mottakelse for veteraner</p>	<p><u>Arrangement – Vardø:</u> Flagging og salutt i henhold til instruks og ordre</p> <p>Støtte ordfører med vertskapsoppgaver under mottakelsen for veteraner på Vardøhus Festning</p> <p>Taler og bekransninger med flaggvakter i Kiberg og Vardø.</p> <p><u>Vadsø – arrangement</u> Deltakelse på arrangement felles for Vardø og Vadsø</p>
17.mai	<p>Representasjon ved ordfører under taler og bekransninger i Kiberg og Vardø.</p> <p>Støtteleveranser til Kommandantskapet under seremonier i Kiberg og Vardø. (musikkorps, hornblåser, krans/blomster-bærer, høytaleranlegg, klargjøring minnested)</p>	<p>Vertskap for bekransning og taler ved Karl Rasmussen-byste</p>	<p>Støtte til Kommandantskapet:</p> <p><u>Vardø</u> 2 flaggvakter under salutt 1 sikkerhetskontrollør salutt</p> <p>Æresvakter under tale og nedleggelse av blomster ved Kong Haakon V statue</p> <p><u>Kiberg</u> Æresvakter under tale og bekransning</p> <p><u>Vadsø</u> Æresvakter under taler og bekransning</p>	<p>Flagging og salutt i henhold til instruks og ordre</p> <p>Taler og bekransninger med flaggvakter i Kiberg og Vardø</p>
Veteran- møter	<p>Deltar på møter etter ønske fra veteranene.</p>	<p>Deltar på møter etter ønske fra veteranene.</p>	<p>Veterankontakt sender ut innkalling</p> <p>Regelmessige møter mellom veteraner fra Vardø og Vadsø</p>	<p>Vertskap for veteranmøter første torsdag hver måned.</p> <p>Tilrettelegger for aktiviteter etter ønske fra veteranene.</p>
Offisielle besøk og markeringer	<p>Vardø kommune er vertskap for offisielle besøk og markeringer.</p>	<p>Vadsø kommune er vertskap for offisielle besøk og markeringer.</p>	<p>Veteraner skal støtte Vardøhus Kommandantskap ENO.</p>	<p>Vardøhus Kommandantskap skal støtte Vardø Kommune ENO.</p>

Vedlegg: Galleri - redaksjon

Bilder i planen er tatt av veteraner i Libanon (Unifil) og Balkan (SFOR) under daglige oppdrag.

Vardø og Vadsø 20. januar 2019

Veteraner: Frank Cato Lathi, Vardø Geir Olav Næss, Vadsø

Ordførere: Robert Jensen, Vardø Hans-Jakob Bønå, Vadsø

Kommandant: Odd Inge Haravik, Vardøhus Festning